

De la història personal a la història col·lectiva

JOAQUIM M. PUIGVERT I SOLÀ

Tot llibre d'història també és fruit del seu temps. La *Història de la Garrotxa* que acaba de veure la llum és tot un indicador dels canvis experimentats en la historiografia local els darrers anys. Hem passat de la història feta per un sol erudit a una història feta amb un equip de 51 historiadors i historiadores; de l'historiador «tot terreny» (que escriu sobre totes les èpoques) a l'especialista que se centra en un determinat període; de l'historiador *amateur* al professional amb formació universitària que treballa com a professor/a a les universitats o els instituts de secundària, o bé en els arxius, museus o centres d'investigació; de la història «autosuficient» a la història que sol·licita a altres disciplines la seva col·laboració (sigui la literatura, la geografia, la geologia, l'arquitectura, l'arqueologia, la història de l'art o la fotografia); de la història centrada en una ciutat o una localitat a la història d'un territori més ampli. Estem, així doncs, davant d'una obra coral que forma part d'una col·lecció promoguda per la Diputació de Girona que ens mostra com la divisió comarcal de la Catalunya democràtica ha acabat tenint traducció historiogràfica. De la mateixa manera que la va tenir, ben mirat i salvant totes les distàncies, la divisió provincial d'Espanya en el segle XIX (pensem en el llibre de Pedro Martínez Quintanilla *La Provincia de Gerona. Datos estadísticos*, de 1865). És la comarca actual un marc territorial idoni per fer història? Tot depèn de l'ús que se'n faci i de la capacitat de defugir anacronismes, a més de no caure en el gravíssim error de confondre les comarques administratives actuals (pràcticament idèntiques als partits judicials del segle XIX, tal com s'afirma encertadament a la pàgina 465) amb el concepte (ben equívoc) de comarca *natural*. Les relacions humanes, socials i

DIVERSOS AUTORS

Història de la Garrotxa

Diputació de Girona, 2008.

1.150 pàgines.

econòmiques en el passat són sempre dinàmiques i difícils d'encotillar dins una geografia política que ha anat canviant segons les èpoques i que no té coincidència exacta, tal com es recorda oportunament al llarg del llibre, amb la Garrotxa actual (dels comtats a les vegueries i sotsvegueries, als corregiments, la província i els partits judicials fins a arribar a la comarca actual).

El llibre s'estructura en sis grans apartats, cinc dels quals segueixen la periodificació cronològica clàssica i un (el darrer) fa referència al medi i al futur. Cadascun d'aquests apartats té un co-

És la comarca actual un marc idoni per fer història? Tot depèn de l'ús que se'n faci i de la capacitat de defugir anacronismes

ordinador: Gabriel Alcalde (prehistòria i món antic), Xavier Puigvert (edat mitjana), Xavier Solà (edat moderna), Jesús Gutiérrez (segle XIX), Juli Clavijo (segle XX) i Margarida Castañer (medi i futur). Per raons inevitables, el tractament de les diferents temàtiques és desigual (pel que fa l'espai i el tractament dels diversos temes), en la mesura que són desiguals els coneixements de què disposem, com palesa l'útil bibliografia comentada, que és una característica valuosa de la col·lecció. I és que possiblement aquesta és una de les virtuts del llibre: mostra allò que ha estat objecte d'estudi, sí, però de manera molt especial serveix per diagnosticar els buits historiogràfics que en el futur caldria emplenar. Així, per exemple, si bé és relativament notable el coixí bibliogràfic en què s'han recolzat els autors per parlar del passat industrial de la Garrotxa, són clamorosos els buits que hi ha en el camp de la història agrària i rural, un veritable erm que està esperant encara el seu cultivador; com no menys punyent és constatar la inexistència de cap investigació monogràfica de caràcter interdisciplinari dedicada a la colònia d'estiuejants i al primer turisme d'Olot de l'època del modernisme i el noucentisme. Perquè, al capdavant, l'escola olotina de pintura (una de les especificitats d'Olot i la Garrotxa, ben sintetitzada en el llibre), amb els seus paisatges de temes olotins des de l'època de Joaquim Vayreda, d'alguna manera també degué esdevenir un instrument de propaganda turística, tal com es suggereix en el text reproduït a la pàgina 994, a més de condicionar la percepció paisatgística que diverses generacions de catalans tenen de la comarca. En definitiva, estem davant un llibre que ens interpel·la sobre noves investigacions que caldria emprendre o noves preguntes a formular. I això no és poc.